

Sygn. akt II KK 42/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądziej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 15 marca 2017 r.,

sprawy **A. C.**,

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za krzywdę wynikłą z wykonania decyzji o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego,

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 lipca 2016 r., sygn. akt II AKa .../16,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt V Ko .../15

p o s t a n o w i ł:

- 1) oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2) obciążyć wnioskodawczynię uiszczoną opłatą od kasacji, zwalniając ją od wydatków postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 2 lutego 2016r. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądzona została tytułem zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawczyni A. C. kwota 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie

(wnioskodawczynie domagała się łącznie tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia kwoty 546.000 zł) wniosek został oddalony; orzeczono nadto w przedmiocie kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji pełnomocnika wnioskodawczynie, wniesionej od orzeczenia w części oddalającej wniosek, wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 lipca 2016r. wyrok w zaskarżonej części został utrzymany w mocy; kosztami postępowania odwoławczego obciążono Skarb Państwa.

Pełnomocnik wnioskodawczynie złożył od tego wyroku kasację zarzucając:

„1. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art 8 ust. 1 Ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej: ustawa lutowa) w zw. z art. 5 ust. 5 w zw. z art. 1 Prot. Dod. Nr 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka przez jego błędną interpretację polegającą na przyjęciu, iż zadośćuczynienie za bezpodstawne pozbawienie wolności w okresie stanu wojennego, w związku z działalnością kwalifikowaną przez system totalitarny jako przestępczą, mimo iż zgodnie z międzynarodowymi konwencjami była ona legalna, nie powinno być wyższe od tego przyznawanego dla osób niesłusznie skazanych lub tymczasowo aresztowanych pod zarzutem pospolitych przestępstw przy tzw. «pomyłce sądowej» i przez uznanie iż przyznana kwota zadośćuczynienia 50.000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych i 00/100) za 2 (dwa) miesiące internowania i traktowania w sposób poniżający godność ludzką, wykazujący cechy pogardy i zemsty za działalność traktowaną jako polityczną i nielegalną, stanowi wystarczające zadośćuczynienie;

2. rażące naruszenie art. 322 k.p.c. przez jego niezastosowanie do dochodzonego odszkodowania, związanego z koniecznym leczeniem z powodu utraty zdrowia po pobycie i przeżyciach związanych z internowaniem w sytuacji, gdy skarżąca nie była w stanie ich wykazać”.

Wskazując na powyższe uchybienia autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania; zasądzenie na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Regionalnej w [...] wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Pisemnie stanowisko prokuratora wskazujące na oczywistą bezzasadność kasacji zasługiwało na aprobatę. Wobec podzielenia tej oceny i niestwierdzenia podstaw przekroczenia granic kasacji, określonych w art. 536 k.p.k., została ona rozpoznana na posiedzeniu, w trybie art. art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. osobie, wobec której wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. Na rzecz wnioskodawczyni A. C. zasądzono zadośćuczynienie w kwocie 50.000 zł za niespełna dwumiesięczny okres internowania. Rozstrzygnięcie odnośnie wysokości należnego zadośćuczynienia poprzedzone zostało wnikliwymi rozważaniami wszystkich istotnych w tej kwestii okoliczności, związanych w wykonaniem dwóch decyzji o internowaniu. Należna wysokość zadośćuczynienia została oceniona niewątpliwie odmiennie od zapatrywań skarżącego, ale ten fakt podstawą kasacji być nie mógł, gdyż nie należy do kategorii naruszeń prawa, o jakiej mowa w art. 523 § 1 k.p.k. Niezasadnie przy tym, jako zarzut nadzwyczajnego środka zaskarżenia, wskazano naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy lutowej, skoro rzeczywista intencja autora skupiała się na wyrażaniu dezaprobaty dla ustaleń w zakresie wysokości zasądzanego zadośćuczynienia.

Wykazaniu zasadności zarzutu nie mogło służyć porównywanie wagi roszczeń przysługujących za pozbawienie wolności w okresie stanu wojennego oraz w przypadkach określonych w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego. Autor kasacji wyraził zapatrywanie, że dotkliwość konsekwencji poniesionych w przypadku pozbawienia wolności osób represjonowanych oraz potrzeba docenienia ich wysiłku patriotycznego, przekładać się powinny na wyższe kwoty zasądzanych na ich rzecz świadczeń. Sąd Apelacyjny odnosząc się do tego argumentu podnoszonego już w apelacji, wprost stwierdził, że go nie podziela. Jednocześnie powołał się na treść stosownego orzeczenia i przyznał rację zawartym w nim

uwagom odnoszącym się do braku podstaw różnicowania takich roszczeń (str. 7). Nie ma potrzeby wyrażania w tym miejscu merytorycznych ocen generalizujących, jako że przecież istotą pozostać musi indywidualna ocena konkretnych zdarzeń i związanych z nimi konsekwencji. Stąd też żaden z powyższych poglądów nie miał większego znaczenia dla orzeczenia o istocie sprawy ani też kluczowego wpływu na zapadłe w niej ostateczne rozstrzygnięcie, to jest uznanie, że adekwatne *in concreto* zadośćuczynienie za dwa miesiące internowania A. C. wyraża kwota 50.000 zł. Stanowisko takie nie może być uznane za naruszające zarówno przepis art. 8 ust. 1 ustawy lutowej, jak i wskazywane w pierwszym zarzucie kasacji przepisy konwencyjne.

Rzecz jasna, art. 8 ust. 1 ustawy lutowej nie przewiduje żadnych sprecyzowanych kryteriów określania wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając oceny te praktyce orzeczniczej w konkretnych sprawach. Podobnie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zadośćuczynienia ograniczają się do wskazania, że ma być to „suma odpowiednia” – art. 445 § 1 k.c. O owej „odpowiedniości” zadecydować musi sąd orzekający na podstawie zindywidualizowanych kryteriów, wynikających z materiału dowodowego sprawy, w następstwie rozważenia wszystkich jej istotnych okoliczności. Lektura uzasadnień wyroków Sądów obu instancji prowadzi do wniosku, że te wymagania w niniejszej sprawie zostały spełnione. Autor kasacji nie wskazał żadnych istotnych okoliczności, które pozostałyby poza rozważaniami Sądów. W istocie kontestował same oceny co do „odpowiedniości” zasądzzonego zadośćuczynienia, stwierdzając, że jego wysokość „musi być realna, a nie tylko iluzoryczna”. To ostatnie stwierdzenie niewątpliwie zasługuje na podzielenie. Jednakże w realiach tej sprawy, w obecnej sytuacji społecznoekonomicznej, w żadnej mierze nie można uznać, aby zasądzone zadośćuczynienie nie stanowiło realnej wartości ekonomicznej i pozostawało li tylko iluzorycznym. Tylko taka sytuacja upoważniałaby do kasacyjnego podważenia samego określenia wysokości zadośćuczynienia, które należy wszak do sfery sędziowskiego uznania. Akceptując wysokość zadośćuczynienia określoną w wyroku Sądu pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny jasno przedstawił powody tego rozstrzygnięcia, w żadnej mierze prawa nie naruszając, nie mówiąc już o naruszeniu rażącym, jak wymaga tego dyspozycja art. 523 § 1 k.p.k.

Podobnie ocenić należało drugi zarzut kasacji, dotyczący naruszenia art. 322 k.p.c., który w jej uzasadnieniu potraktowany został zupełnie marginalnie. Stanowił on wyłącznie dezaprobatę dla ustaleń faktycznych, które co należy podkreślić *in concreto* poczynione zostały w pełnym zakresie przez Sąd pierwszej instancji. Zatem środkiem do ich kwestionowania pozostawała apelacja. W ramach postępowania kasacyjnego nie prowadzi się trzecioinstancyjnej kontroli, do czego za pomocą tego zarzutu skarżący jawnie dążył, nie bacząc na ustawowe ograniczenia przewidziane w art. 519 k.p.k.

Kwestia stanu zdrowia wnioskodawczyni była przedmiotem szczegółowej analizy czynionej przez Sąd *a quo* (str. 16-17), zaakceptowanej przez Sąd *ad quem* (str. 4-5). Ujawnione schorzenia zostały uznane za część doznanej krzywdy i ujęte w ramach zasądanego zadośćuczynienia. Wnioskodawczyni nie wykazała poniesienia szkody materialnej, co nie pozwalało na choćby skrajnie szacunkowe i zarazem wykluczające całkowitą dowolność ustalenia w tym zakresie. Leczenie szpitalne nie generowało dla wnioskodawczyni kosztów, gdyż odbywało się ramach publicznej służby zdrowia, natomiast za okres internowania oraz niezdolności do pracy otrzymywała wynagrodzenie w związku z przywracaniem jej do pracy na dotychczas zajmowane stanowisko. Ponowne zatem twierdzenie, tym razem na gruncie kasacyjnym, że doszło do naruszenia art. 322 k.p.c. i to przez Sąd *ad quem*, ocenione być musiało w kategoriach oczywistej bezzasadności.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w dyspozytywnej części postanowienia.

Zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. wnioskodawczyni została obciążona uiszczoną opłatą za kasację, natomiast przewidziane w art. 624 § 1 k.p.k. względy słuszności uzasadniały zwolnienie jej od wydatków postępowania kasacyjnego.